

Bagenkop Kirke er bygget i 1920.

LANGELAND RUNDT

En vandretur på 139 km

10 etaper a 10-19 km

Kyst og geologi: Flade sandstrande, rullesten, større sten. Hatbakker. Klinter. Nor.
Kystnære skove.

Fugleliv: Havørne. Gæs. Ænder. Vade- og fugle. Fugletræk forår og efterår.
Medbring kikkert.

Kultur: Havnebyer, jollehavne, slæbesteder. Fyr-tårne. Pumpehuse, dæmninger, diger. Godser. Sommerhuskolonier.
Mindsten.

EN FODTUR LANGELAND RUNDT LANGS KYSTEN

Etape 3: Bagenkop-Ristinge (15 km)

Kysten fra Bagenkop til Ristinge er en udpræget lækyst med bugter, vige, strandenge og nor: Klise Nor, Hellenor, Salme Nor, Tryggelev Nor og lidt inde i landet: Nørreballe Nor.

Et nor er et vandområde omgivet af land og kun forbundet med havet med en lille åbning. Mange langelandske nor er i dag helt afskåret fra havet, fordi strøm og bølger har transporteret materiale langs kysten og lavet en vold af sand, grus og småsten ind mod noret.

Driftige langelændere har forsøgt at tørlægge en del af norene og opdyrke de indvundne områder, mange gange med held - du passerer pumpestationer, grøfter og dæmninger/diger, der vidner om bestræbelserne på at pumpe/holde vandet væk.

De nor på østkysten, som ikke er tørlagt, står med klart vand og ligner søer eller våde enge, nogle med små øer og områder, som afgræsses. Norene er eldoradoer for fugle, så medbring en kikkert!

Ristinge Klint er etapens højeste punkt med sine 25-30 meter.

Praktisk at vide

Overnatning (campingpladser, teltpladser, shelters):

Bagenkop (campingplads). Ristinge (campingplads)

Ristinge Havn (3 shelters)

Anden overnatning: www.langeland.dk

Indkøb: Bagenkop. Ristinge (om sommeren). Humble

Spisesteder: Bagenkop. Hesselbjerg Strand (sommerkiosk)

Tallene i teksten refererer til kortet på den foregående side.

DE 10 ETAPER

1 Spodsbjerg-Østerskov 19 km

2 Østerskov-Bagenkop 15 km

3 Bagenkop-Ristinge 15 km

4 Ristinge-Lindelse 12 km

5 Lindelse-Rudkøbing 15 km

6 Rudkøbing-Korsebølle 12 km

7 Korsebølle-Lohals 17 km

8 Lohals-Snøde Strandvej 13 km

9 Snøde Strandvej-Botofte 10 km

10 Botofte-Spodsbjerg 10 km

PARKERING

Du kan parkere ved alle etapers start- og slutpunkt.

HVOR MÅ MAN GÅ?

Vi har naturligvis gjort os umage for kun at gå, hvor det er lovligt. Reglerne er lidt indviklede, men vi er ret overbeviste om, at det er lykkedes.

Hvis du vil tjekke reglerne, se Miljøstyrelsens hjemmeside:
<https://mst.dk/friluftsliv/hvad-maa-jeg-i-naturen>

På stranden bag de rød-hvide feriehuse på Bagenkop Havn starter etape 3.

21. Feriehuse på Bagenkop Havn. Etape 3 starter i Bagenkop - en hyggelig fisker- og ferieby med p-pladser, offentlige toiletter, flere spisesteder, en kro, en campingplads, en god badestrand og fine ferieboliger. Vandreturen begynder lige nord for de rød-hvide ferieboliger på havnen, hvor en trappe fører ned til den fine sandstrand.

22. Klise Nor. Følg stranden langs Klise Nor, som er delvist tørlagt. På strandene græsser en mindre flok vilde heste - exmoor-ponyer - året rundt, de er i familie med den store flok, som lever på øens sydspids (se etape 2).

Ved Ågab kan du tage en afstikker ad en sti mod sydøst, "bestige" udsigtspunktet Øen og slå dig ned ved borde og bænke i et kombineret hestely/madpakkehus. Gå tilbage til Ågab ad samme sti.

Stranden ved Bagenkop.

Følg stien videre langs noret. Mod øst har du udsigt til Klisebjerg og et pumpehus. Det stammer fra 1940'erne, da lodsejere gjorde en fornyet indsats for at afvande Magleby Nor og med et for bønderne godt resultat: I dag dyrkes både korn og græs på de store, tørlagte arealer.

Langs Hellenor afgrænses kysten af lave lerklinter, men en fin sti fører dig trygt forbi.

23. Klintegård. Langs sommerhusområdet er der flere fine bord-bænkesæt, solnedgangsbænke og en badebro, som tages ind om vinteren.

Svært at se, måske - men en flok vilde heste har søgt ly ved en bakketop ved Klise Nor.

Tv: Pumpehuset ved Klisebjerg og til højre i billedet den nedlagte fiskemølsfabrik Melen.

Th: Rekreative områder ved sommerhuskolonien Klintegård.

Tyrestenen har måske reddet en ung mands liv!

24. Tyrestenen. Om Tyrestenen hedder det, at en ung knøs engang blev jagtet af en arrig tyr, men reddede sit skind ved at kravle op og sætte sig på toppen af stenen. Den står midt på en mark nord for sommerhusområdet Klintegård og er ikke offentlig tilgængelig, men kan ses fra stien langs stranden.

25. Salme Nor og Tryggelev Nor. En sti fører over en lille bro videre til grusvejen på dæmningen langs lagunerne Salme Nor og Tryggelev Nor, som sammen med Nørreballe Nor lidt længere inde i landet er nogle af de mest fuglerige vådområder i Danmark. Hold især udkig efter ænder og lappedykkere, som sammen med mange andre fuglearter kan boltre sig i rørskov, på strandeng, overdrev og i krat - og ofte får selskab af grønne frøer og gule engmyrer.

Tv: Tryggelev Nor er et af de mest fuglerige vådområder i Danmark.

Th: Fra et unikt, flydende fuglekig i Tryggelev Nor kan du opleve fuglelivet helt tæt på og i højde med vandoverfladen. FOTO: Fugleværnsfonden

Om vinteren er kiosken ved Hesselbjerg lukket, men om sommeren er der gang i is-salget.

De 180 hektar ejes af Fugleværnsfonden under Dansk Ornitologisk Forening, og færdsel er kun tilladt på grusvejen og de afmærkede stier. Fonden etablerede i 2019 et unikt fuglekig, som flugter med vandoverfladen - følg stien derud. I området er også p-pladser, toiletter, informationstavler og en plancheudstilling om rovfugle.

26. Pumpestation. Mod øst kan du skimte pumpestationen, som tidligere afvandede Nørreballe Nor. Pumpen blev slukket i 2004, vandstanden er genetableret, noret genskabt, og det er nu det største af de tre vådområder.

27. Hesselbjerg Strand. Videre nordpå langs kysten når du frem til halvøen Ristinge, og landskabet ændrer markant karakter. Fra kiosken ved Hesselbjerg Strand og frem til Ristinge Klint er kysten præget af brede sandstrande og et smalt bælte af sandklitter, og det ene sommerhusområde afløser det andet. Strandene ved Hesselbjerg og Ristinge er nogle af Langelands bedste. Gå på stranden til p-pladsen og Bjørnhøj Strand, hvor der også er et toilet.

Øverst og nederst: Ristinge Strand er en af Langelands bedste badestrande.

Det tidligere badepensionat Havblik har kendt bedre tider.

28. Havblik. Fortsæt ad stranden til det tidligere badepensionat Havblik, som er dybt forfaldent (2020). Det har stået tomt siden 2006, da det blev overtaget af en nordsjællandsk investor, som ville omdanne det til et fashionabelt badehotel med restaurant. Siden er intet sket.

At vandre ad stien på toppen af Ristinge Klint er betagende på alle årstider.

29. Ristinge Klint. Ved Havblik starter den to kilometer lange sti, som går på toppen af Ristinge Klint og fortsætter helt ud til Ristinge-halvøens vestligste punkt – Ristinge Hale. Vælg stien, for stranden er smal og fuld af rullesten på denne strækning. Stien åbner til gengæld formidable udsigter over Østersøen til Bagenkop i syd og Ærø mod vest.

Klinten er et langelandsk hotspot og internationalt berømt for sin geologi, flora og fauna. Afhængig af årstid og vejr kan man se f.eks. edderfugle, knortegæs og marsvin.

Klinten er 25-30 meter høj, og på det højeste sted ligger - lidt inde i landet - et pragteksemplar af en stendysse fra stenalderen. Den har et imponerende fritstående gravkammer.

Overdrevet langs stien på Ristinge Klint afgræsses af charmerende, loddent og fredeligt gallowaykvæg.

Loddent gallowaykvæg afgræsser overdrevet på Ristinge Klint.

30. Ristinge Hale. Ved begyndelsen af Ristinge Hale står et offentligt toilet og et bord-bænkesæt. Tag eventuelt en afstikker ad stien helt ud til øens vestligste punkt og nyd de flade strandenge, udsigten over Storeholm og sriben af små holme, som under evig forandring udgør et (delvist under-søisk) sand-rev, som får Langeland og Ærø til at hænge næsten sammen. Gå tilbage ad stien samme vej, som du kom.

Tv: Udsigt fra Ristinge Klint mod Marstal på Ærø. Skarver holder til på bundgarnspælene.

Th: Du må ikke køre, men gerne gå ud på Ristinge Hale.

Sti langs kysten fra Ristinge mod Ristingevej.

31. Offentlig sti mod nord. Følg grusvejen Halevejen tilbage mod øst indtil den ved nr. 23 ændrer sig til asfalt og en offentlig marksti fører mod nord.

Den drejer efter ca. 300 meter mod øst, følger kysten på indersiden af et dige og levner ikke de store udsigter. Men snart kan du se en markant, lav, hvid bygning mod nordøst – den lille Ristinge Havn (se det store foto herunder).

Tre shelters, såkaldte skrubber, ved Ristinge Havn.

32. En afstikker til havnen. Stien krydser Ristingevej, og etape 4 følger den videre østpå.

Men tag en afstikker på ca. 300 meter nordpå til Ristinge Havn; her ender Ristingevej blindt, og her mødes lokale fiskere og om sommeren masser af turister.

Du kan overnatte i tre små shelters, der er adgang til toi- letter og mulighed for at købe frisk fisk og rejer, hvis du kommer i sæsonen - og først på dagen.

En traktor af ældre dato og udsigt til Ristinge Havn, hvor nogle få fiskere holder liv i erhvervet. Især om sommeren valfarter fastboende og øens gæster til havnen for at købe frisk fisk og fjordrejer.